

JĘZYK POLSKI

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny klasa 6

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny dla klasy 6. szkoły podstawowej obejmują wymagania klas 4. – 5. oraz

są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącego propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *NOWE Słowa na start!* do klasy 6. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

Wymagania na poszczególne oceny w klasie VI bazują na wiedzy i umiejętnościach uczniów zdobytych w klasie IV i V z zakresu **kształcenia literacko- kulturowego, językowego, tworzenia wypowiedzi oraz samokształcenia**. Są zgodne z *Podstawą programową przedmiotu języka polski II etap edukacyjny: klasy IV-VIII* oraz z *Treściami nauczania – wymaganiami szczegółowymi dla klas IV-VI*.

Uczniowie z dysfunkcjami oceniani są zgodnie ze wskazaniem zawartym w opiniach PPP.

W wymaganiach uwzględniana jest również znajomość całości treści lektur, które nie występują w podręczniku(bądź też występują, ale we fragmentach) . W klasie VI są to następujące pozycje:

1. **R. Kosik, „Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi”**
2. **J. R.R. Tolkien, „Hobbit, czyli tam i z powrotem”**
3. **H. Sienkiewicz, „W pustyni i w puszczy”.**

Semestr pierwszy obejmuje działy od pierwszego do trzeciego i część czwartego oraz lekturę „Feliks, Net i Nika, „Wpustyni i w puszczy” i przynajmniej jedną uzupełniającą, semestr drugi obejmuje pozostałe działy i lektury obowiązkowe oraz przynajmniej jedną uzupełniającą.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w podstawie programowej przedmiotu język polski *Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych* przewiduję w klasie VI obowiązkowy udział uczniów w przynajmniej dwóch spektaklach teatralnych (po jednym na każdy semestr). Będą także stworzone możliwości uczestniczenia w innych formach tekstów kultury: filmy, koncerty, wystawy itp.

Formy wypowiedzi pisemnej wprowadzane w klasie VI: semestr pierwszy:
charakterystyka, opis przeżyć wewnętrznych, wypowiedź o charakterze argumentacyjnym;
Semestr drugi: *opowiadanie twórcze na podstawie baśni lub legendy; mitu lub przypowieści, list oficjalny.*

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- opisuje obrazy zamieszczone w podręczniku, nazywa barwy użyte przez malarza, określa temat, wskazuje na obrazie elementy realistyczne i fantastyczne
- wyjaśnia pojęcia: *opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki*
- wymienia elementy składające się na opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki
- omawia elementy świata przedstawionego - wyjaśnia pojęcia: **akcja, wątek, fabuła jednowątkowa, fabuła wielowątkowa, narrator**
- relacjonuje treść fragmentów omawianych tekstów, ustala kolejność zdarzeń
- wyjaśnia odpowiednio przy tematach wprowadzane pojęcia: *związek frazeologiczny, pytanie retoryczne, anafora, : powieść fantastycznonaukowa, powieść detektywistyczna, szyfr, : teatr, fikcja literacka, : e-higienia, fonoholizm, dyskusja, teza, hipoteza, argument, przykład, powieść przygodowa, mit, fakt, stereotyp, scenariusz filmowy, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powieść fantasy, Biblia, Księga Rodzaju, raj, Eden, przypowieść, , talent, mit, mitologia, Olimp, Prometeusz, Zeus, Tartar, powieść obyczajowa, : komiks, patriotyzm*
- wyjaśnia pojęcie: *uchodźca*
- określa rodzaj literacki omawianych dzieł
- wskazuje podmiot liryczny, adresata lirycznego, referuje treści wierszy
- relacjonuje treść omawianych lektur, ustala kolejność zdarzeń
- charakteryzuje narratora - odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie
- wymienia programy telewizyjne
- relacjonuje treść artykułu
- wypowiada się na temat Ignacego Krasickiego, wyjaśnia pojęcia: *bajka, moral, epika, uosobienie*, relacjonuje treść bajek
- podaje różnice pomiędzy tezą a hipotezą, argumentem a przykładem
- wymienia rodzaje muzeów
- wymienia profesje związane z muzyką
- wymienia motywy biblijne obecne w kulturze, relacjonuje treść przypowieści
- relacjonuje treść omawianych mitów, wymienia najważniejsze postacie z mitologii
- referuje treść komiksu, omawia świat przedstawiony w komiksie
- Uczestnicy w życiu kulturalnym i bierze udział w proponowanych wydarzeniach o charakterze kulturalnym

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- rozpoznaje i wskazuje odmienne części mowy
- odnajduje hasło w słowniku poprawnej polszczyzny;
- relacjonuje zasady pisowni zakończeń *-dztwo, -dzki* oraz *-ctwo, -cki*
- wyjaśnia pojęcia: *czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane*
- wyjaśnia pojęcia: *strona czynna, strona bierna, czasowniki przechodnie, czasowniki nieprzechodnie*
- wyjaśnia pojęcie: *bezokolicznik*
- wymienia rodzaje zaimków
- podaje zasady używania dłuższych i krótszych form zaimków
- **wyjaśnia pojęcia: wyrazy neutralne, wyrazy nacechowane emocjonalnie, zdrobnienia, zgrubienia**
- wymienia nieodmienne części mowy
- wyjaśnia pojęcia, *wykrzyknik i partykuła*
- relacjonuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni partykuły *nie*
- relacjonuje zasady używania dwukropka
- wymienia części zdania
- wylicza rodzaje perswazji, definiuje perswazję
- wymienia zasady stosowania interpunkcji w dialogach
- wymienia zasady pisowni wielką i małą literą

- wymienia zasady pisowni *q, ę* oraz *om, on, em, en*
- przedstawia podział wypowiedzeń
- wymienia rodzaje związków wyrazowych
- wymienia zasady stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym
- wyjaśnia pojęcia: *wyrazy neutralne, wyrazy nacechowane emocjonalnie, zdrobnienia, zgrubienia*
- wymienia sposoby zapisywania wyrazów obcego pochodzenia
- definiuje zdanie złożone, wymienia cechy zdań złożonych współrzędnie i zdań złożonych podrzędnie
- wymienia cechy różnych typów zdań współrzędnych
- wymienia cechy języka potocznego
- wymienia elementy składające się na etykietę językową
- odróżnia głoski od liter, dzieli głoski na samogłoski i spółgłoski
- wymienia cechy głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, wymienia cechy głosek ustnych i nosowych
- wymienia sytuacje, kiedy akcentujemy wyrazy na trzecią i na czwartą sylabę od końca
- definiuje słowo: *intonacja*
- wymienia zasady pisowni *ó* i *u*, *rz* i *ż* oraz *ch* i *h*
- wyjaśnia, do czego służy średnik w wypowiedziach

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- wskazuje różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci
- wymienia cechy opisu przeżyć wewnętrznych
- wymienia elementy składające się na opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki
- definiuje wypowiedź twórczą
- wymienia elementy urozmaicające wypowiedź twórczą
- definiuje opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy
- zdefiniuje opowiadanie twórcze na podstawie mitu czy przypowieści
- relacjonuje zasady używania nawiasu w tekstach
- definiuje list oficjalny

SAMOKSZTAŁCENIE

- Doskonali ciche i głośne czytanie
- Doskonali różne formy zapisywania pozyskiwanych informacji
- Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, posługuje się słownikami, wyszukuje i selekcjonuje informacje korzystając z zasobów Internetu
- Zna i z niewielką pomocą prawidłowo stosuje zasady korzystania ze zbiorów bibliotecznych. Stara się rozwijać umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną i próbuje wykorzystywać te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

OCENA DOSTATECZNA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE – wszystkie wymagania jak na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- omawia kompozycję obrazu, charakteryzuje postacie przedstawione na obrazie
- określa tematykę utworów, omawia specyfikę miejsca akcji, wskazuje funkcję rodzaju narracji
- charakteryzuje bohaterów, nazywa uczucia, których doświadcza bohater
- wskazuje poznane środki stylistyczne i określa ich funkcję
- wskazuje wątek główny i wątki poboczne
- rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze
- nazywa wrażenia, które wzbudza w nim czytany tekst
- odnajduje w tekście przykłady ilustrujące wskazane cechy charakteru
- wypowiada się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego
- wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcję, określa nastroj utworów
- wyjaśnia, na czym polega pytanie filozoficzne
- opisuje zadania osób zaangażowanych przy tworzeniu programów telewizyjnych, podaje przykłady programów telewizyjnych i klasyfikuje je do właściwych kategorii
- wskazuje uosobienia w bajkach i określa ich funkcję, wskazuje w bajkach cechy gatunkowe, wymienia cechy bajki, podaje różnice pomiędzy bajką a baśnią
- wskazuje w podanym tekście argumenty oraz przykłady formułuje tezę bądź hipotezę do podanego problemu,

- wyjaśnia różnice pomiędzy argumentami odwołującymi się do faktów i logiki a argumentami emocjonalnymi wskazuje w podanym tekście argumenty oraz przykłady
- rozpoznaje wypowiedzi jako teksty nieliterackie
- opisuje specyfikę poszczególnych muzeów
- opisuje zadania osób zaangażowanych przy tworzeniu muzyki

- omawia relacje pomiędzy Bogiem a człowiekiem we fragmentach Biblii, omawia pochodzenie wskazanych motywów biblijnych, wymienia związki frazeologiczne pochodzące z Biblii, wskazuje w tekście cechy gatunkowe, określa tematykę przypowieści, zachowanie bohaterów, wskazuje w tekście cechy gatunkowe
- charakteryzuje bohaterów mitów, określa tematykę omawianych mitów, wskazuje cechy mitu w podanym fragmencie, opisuje najważniejsze postacie z mitologii
- wskazuje cechy artykułu prasowego w tekście, określa temat tekstu

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, wymienia kategorie gramatyczne poszczególnych części mowy
- wyszukuje w słowniku potrzebne informacje
- wyjaśnia przyczyny zapisu podanych wyrazów w zakończeniach *-dztwo*, *-dzki* oraz *-ctwo*, *-cki*
- uzupełnia zdania właściwymi formami czasowników, wskazuje formy dokonane w tekście
- wskazuje zdania, w których podmiot nie jest wykonawcą czynności
- przekształca czasowniki ze strony czynnej na bierną i z biernej na czynną
- wskazuje różnice w wymowie i pisowni podanych bezokoliczników, wyjaśnia zasady pisowni końcówek bezokoliczników
- używa zaimków w odpowiednim kontekście, zastępuje różne wyrazy zaimkami
- uzupełnia wypowiedź podanymi czasownikami w odpowiednich formach *q*, *ę* oraz *om*, *on*, *em*, *en*
- wskazuje typy wypowiedzi w tekstach, przekształca równoważniki zdań w zdania
- definiuje rodzaje związków wyrazowych
- w zdaniu wskazuje miejsca, w których powinien być przecinek
- uzupełnia tekst odpowiednią formą wyrazu obcego
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie, rozpoznaje poszczególne typy zdań złożonych współrzędnie
- wyjaśnia, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej a w jakich – nieoficjalnej odmiany języka
- definiuje głoski, sylaby i litery, wskazuje głoski dźwięczne i bezdźwięczne w podanych wyrazach
- wskazuje głoski ustne i nosowe w podanych wyrazach
- uzupełnia podane słowa odpowiednimi literami zgodnie z zasadami pisowni *ó*, *u*, *rz*, *ź*, *ch*, *h*
- wyjaśnia, w jakim celu został użyty średnik we wskazanym tekście

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- przygotowuje materiały do napisania charakterystyki
- przygotowuje materiały do opisu przeżyć wewnętrznych
- omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach i opisuje emocje postaci, przedstawionych na ilustracjach
- redaguje dialog urozmaicający akcję podanego tekstu
- proponuje alternatywne zakończenie wybranej legendy lub baśni
- proponuje alternatywne zakończenie wybranego mitu lub przypowieści
- wyjaśnia, dlaczego w podanym tekście zastosowano nawiasy
- wymienia części, z których składa się list oficjalny, wybiera argumenty adekwatne do określonego listu oficjalnego

SAMOKSZTAŁCENIE

- wykorzystuje najważniejsze konteksty
- przy redagowaniu tekstów potrafi swobodnie korzystać ze słownika terminów literackich, języka polskiego i in.
- kształtuje nawyk systematycznego uczenia się, porządkowania i zdobywania wiedzy

OCENA DOBRA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE – wszystkie wymagania jak na ocenę dostateczną, a ponadto:

- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim tekst kultury, w opisie obrazu omawia funkcję tła, interpretuje funkcje użytych barw
- omawia problematykę poznawanych tekstów, określa doświadczenia bohaterów i porównuje je z własnymi, odnosi problematykę poruszoną we fragmentach tekstów do swoich własnych doświadczeń

- nazywa uczucia bohaterów , opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów
  - wskazuje wartości w utworach oraz określa wartości ważne dla bohaterów
  - wyjaśnia znaczenia dosłowne i przenośne tekstu
  - wyciąga wnioski, określa własne stanowisko
  - definiuje pojęcie szczęścia
  - określa znaczenia dosłowne i przenośne w wierszach
  - wymienia cechy powieści detektywistycznej w utworze
  - nazywa cechy, którymi powinni się charakteryzować przedstawiciele poszczególnych profesji
  - wymienia cechy programów telewizyjnych
  - wskazuje cechy artykułu prasowego we fragmencie
  - wskazuje i omawia morał w bajkach
  - formułuje argumentację do podanej tezy, wskazuje w podanym tekście argumenty odwołujące się do faktów i logiki oraz argumenty emocjonalne
  - wymienia znane sobie muzea i przypisuje je do podanych kategorii
  - charakteryzuje język tekstów kultury i omawia funkcję użytych w nich środków stylistycznych
  - omawia sposób przedstawienia Boga we fragmentach Biblii, wyjaśnia znaczenie oraz pochodzenie związków frazeologicznych pochodzących z Biblii, wyjaśnia metaforyczne znaczenie przypowieści , wskazuje wartości zaprezentowane w przypowieści i formułuje przesłanie w nich zawarte
  - wskazuje teksty kultury współczesnej, w której obecne są motywy biblijne
  - odróżnia informacje o faktach od opinii
- Aktywnie uczestniczy w proponowanych wydarzeniach o charakterze kulturalnym

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- rozpoznaje formę wskazanej części mowy
- wykorzystuje słownik poprawnej polszczyzny przy tworzeniu tekstów
- wskazuje właściwe formy wyrazów w pisowni zakończeń *-dztwo, -dzki* oraz *-ctwo, -cki*
- tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych, wskazuje czasowniki nieprzechodnie
- tworzy formy osobowe do podanych bezokoliczników, zapisuje bezokoliczniki od podanych form osobowych
- tworzy odpowiednie formy zaimków, wskazuje jakie części mowy zastępują podane zaimki
- tworzy przysłówki od podanych przymiotników
- rozpoznaje nieodmiennie części mowy w tekście, wskazuje w tekście partykuły i wykrzykniki
- uzasadnia pisownię *nie* z różnymi częściami mowy w podanych przykładach
- uzasadnia użycie dwukropka w podanych przykładach
- przyporządkowuje sposób wyrażania oczekiwań do sytuacji oraz osoby
- rozpoznaje, jakich znaków brakuje w podanym tekście
- uzasadnia pisownię podanych słów wielką i małą literą
- wyjaśnia przyczyny zapisu podanych wyrazów pisowni *q, ę* oraz *om, on, em, en*
- łączy wypowiedzenia tak, aby powstały zdania złożone
- w zdaniu wskazuje wyrazy, które tworzą związki wyrazowe, wskazuje wyrazy poza związkami w zdaniu
- koryguje zdania pojedyncze pod kątem interpunkcji
- uzupełnia podany tekst właściwie zapisanymi słowami obcego pochodzenia
- nazywa rodzaje zdań złożonych
- tworzy i zapisuje zdania złożone współrzędnie
- wskazuje różnice pomiędzy językiem mówionym a językiem pisany
- odróżnia spółgłoski miękkie od twardych, odróżnia głoski dźwięczne od bezdźwięcznych oraz ustne od nosowych
- wskazuje akcent w podanych wyrazach
- podaje wyrazy pokrewne uzasadniające pisownię
- poprawnie zapisuje podane słowa **z ó, u, rz, ż, ch, h**

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- tworzy plan charakterystyki wskazanego bohatera literackiego
- redaguje plan opisu przeżyć wewnętrznych
- redaguje opis sytuacji na podstawie podanego planu
- opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów podanej sytuacji
- odnajduje w dowolnych źródłach symboliczne znaczenia wskazanych elementów, występujących na obrazach
- wypowiedź twórczą wzbogaca o elementy urozmaicające
- tworzy i redaguje plan wydarzeń opowiadania twórczego
- przekształca podaną wiadomość w list oficjalny , koryguje podany przykład listu oficjalnego

SAMOKSZTAŁCENIE

- wyciąga wnioski, określa własne stanowisko
- rozwija swoje uzdolnienia przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy ma szacunek dla cudzej własności intelektualnej

OCENA BARDZO DOBRA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE – wszystkie wymagania jak na ocenę dobrą, a ponadto

- formułuje problem przedstawiony na obrazie, wyraża własny sąd o obrazie
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach, wskazuje wartości w utworach oraz określa wartości ważne dla bohaterów
- interpretuje znaczenie puenty utworu
- wyraża własny sąd na temat poznanych utworów
- interpretuje metaforyczne znaczenia
- odnosi problematykę poruszoną we fragmatach utworów do swoich własnych doświadczeń
- interpretuje wiersze i wyraża własne sądy na temat wierszy
- właściwie argumentuje, uogólnia, podsumowuje i porównuje
- formułuje problem przedstawiony w tekście i wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń
- tworzy opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy
- odnajduje motywy biblijne w tekstach kultury
- omawia symbolikę w utworze/tradycji
- omawia przyczyny wpływu mitologii na kulturę wieków późniejszych
- charakteryzuje komiks jako tekst kultury, wskazuje charakterystyczne dla niego cechy
- omawia specyfikę telewizji jako medium
- rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji
- aktywnie uczestniczy w dyskusji
- tworzy argumentację potwierdzającą podaną tezę oraz zaprzeczającą jej
- opisuje wybrane muzeum

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- stosuje właściwe formy odmiennej części mowy w kontekście
- tworzy poprawne przymiotniki od podanych rzeczowników
- stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w odpowiednim kontekście
- wymienia sytuacje, w których używa się strony biernej i wyjaśnia dlaczego
- używa trudnych form czasowników w dłuższym tekście
- używa dłuższych i krótszych form zaimków w odpowiednich kontekstach
- używa przysłówków w tekście
- posługuje się przyimkami i spójnikami w tekście
- używa partykuł i wykrzykników w tekście
- stosuje zasady poprawnej pisowni *nie* z różnymi częściami mowy we własnym tekście
- stosuje dwukropek we własnych tekstach
- przekształca zdania tak, aby zastosuje inny rodzaj podmiotu
- formułuje różne sposoby wyrażania oczekiwań
- tworzy dialog stosując zasady interpunkcyjne
- tworzy tekst, w którym stosuje pisownię wyrazów wielką i małą literą
- zdania pojedyncze nierozwinięte przekształca w zdanie pojedyncze rozwinięte
- klasyfikuje związki wyrazowe
- tworzy teksty poprawnie stosując przecinki
- stosuje oryginalną oraz spolszczoną wersję zapisu wyrazów obcych
- wykonuje wykresy zdań złożonych
- posługuje się różnymi odmianami języka stosownie do sytuacji
- wskazuje słowa, w których litera *i* oznacza tylko miękkość głoski, w których – tworzy sylabę
- wskazuje głoski dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe w tekście
- czyta podany tekst poprawnie akcentując wszystkie wyrazy
- tworzy tekst, w którym stosuje poprawną pisownię wyrazów z *ó, u, rz, ż, ch, h*

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- tworzy charakterystykę wskazanego bohatera literackiego
- stosuje zasady budowania akapitów

- redaguje pełny, spójny i poprawny opis przeżyć wewnętrznych
- redaguje dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji
- tworzy pogłębiony opis przeżyć wewnętrznych, trafnie nazywając uczucia oraz stany psychiczne, posługując się bogatym słownictwem
- przy opisie dzieła sztuki wnikliwie przedstawia elementy charakterystyczne, w sposób kompetentny omawia cechy arcyzmu, ocenia i interpretuje dzieło sztuki, ujawniając wrażliwość
- redaguje wypowiedź twórczą zawierającą elementy urozmaicające
- tworzy opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy
- redaguje opowiadanie twórcze na podstawie mitu czy przypowieści
- redaguje list oficjalny

SAMOKSZTAŁCENIE

- krytycznie ocenia pozyskane informacje

Samodzielnie dociera do informacji, dokonuje ich selekcji, syntezy oraz wartościowania

Pogłębia i porządkuje zdobytą wiedzę

Bierze udział w konkursach, olimpiadach, projektach, samodzielnie prezentuje wyniki swojej pracy

NA OCENĘ CELUJĄCĄ – uczeń spełnia wszystkie wymagania jak na ocenę bardzo dobrą oraz

- bierze udział w dyskusjach na różne tematy
- tworzy samodzielne formy wypowiedzi w różnych konwencjach językowych
- wykorzystuje bogate konteksty
- formułuje i rozwiązuje problemy badawcze
- formułuje różne pytania filozoficzne
- redaguje reklamę
- przygotowuje prezentację o różnych rodzajach muzeów, na temat mitów lub in.
- zestawia teksty literackie z innymi tekstami kultury
- osiąga sukcesy w konkursach, olimpiadach
- pomaga kolegom z trudnościami w nauce
- jest liderem podczas pracy w grupie lub prac projektowych

Renata Galos